

Geçmişte ve günümüzde arkeolojinin kimliklerle ilişkisini ele alan bu kitabı okurlarıyla buluşturmaktan mutluluk duyuyoruz. Arkeoloji, ürettiği bilginin politik kullanımı ile kimlik inşası için tartışmalı bir geçmişe sahip olsa da dünyada son yıllarda özgürlükçü toplumsal hareketlerle iç içe geçerek ya da odağını marjinal yaşamların araştırıldığı çalışmalara çevirerek toplumsallaşmakta. Bizler de bu kitabın, tüm kimliklerin özgürce yaşayabildiği, kendi tarihine eleştirel bakabilen araştırmacıların yetiştiği ve özgür bilimsel ortamın öncelik olduğu bir akademik dünyada üretilecek yeni kuramsal arkeoloji girişimlerine ilham olmasını dileriz.

zerobooksonline.com/en

TAG Turkey 3

Arkeolojide Kimlikler / Identities in Archaeology

TAG Türkiye Serisi

TAG Türkiye Toplantısı Bildirileri 3

TAG Turkey Series

Proceedings of the 3rd TAG Turkey Meeting

Arkeolojide
KİMLİKLER
IDENTITIES
in archaeology

Melis Uzdurum – Sera Yelözer – Ece Sezgin

ARKEOLOJİDE KİMLİKLER
IDENTITIES IN ARCHAEOLOGY

TAG-Türkiye Serisi / TAG-Turkey Series
TAG - Türkiye Toplantısı Bildirileri 3 / Proceedings of the 3rd TAG - Turkey Meeting

ARKEOLOJİDE KİMLİKLER IDENTITIES IN ARCHAEOLOGY

Yayına Hazırlayanlar / Edited by
Melis Uzdurum – Sera Yelözer – Ece Sezgin

TAG-Türkiye Serisi / TAG-Turkey Series
TAG - Türkiye Toplantısı Bildirileri 3 / Proceedings of the 3rd TAG - Turkey Meeting

Arkeolojide Kimlikler
Identities in Archaeology

Yayına Hazırlayanlar / Edited by
Melis Uzdurum – Sera Yelözer – Ece Sezgin

Kapak Tasarımı / Cover Design
Ece Sezgin, Sera Yelözer, Melis Uzdurum

İletişim bilgileri / Contacts
tagturkey2021@gmail.com

© 2023 Ege Yayınları
ISBN 978-625-8056-64-8
Yayıncı Sertifika No: 14641

Baskı / Printed by
Fotokitap Fotoğraf Ürünleri Paz. ve Tic. Ltd. Şti.
Oruçreis Mah. Tekstilkent B-5 Blok No: 10-AH111
Esenler - İstanbul / Türkiye
Kültür Bakanlığı Sertifika No: 47448

Yapım ve Dağıtım / Production and Distribution
Zero Prod. Ltd.
Abdullah Sokak, No. 17 Taksim 3443 İstanbul-Türkiye
Tel: +90 (212) 244 75 21 (3 hat) Faks: +90 (212) 244 32 09
E.posta: info@zerobooksonline.com
www.zerobooksonline.com

İçindekiler

<i>Arkeolojide Kimlikler: Geçmiş Toplamları, Bireyleri, Sesleri “Tanımaya” Başlamak</i>	VII
<i>Yazarlar</i>	XIII
Yasemin YILMAZ	
Arkeotanoloji: Eski Toplamların Ölüml Karşıslndaki Tutumlarını Anlamak	1
Handan ÜSTÜNDAĞ – Başak BOZ	
Feminist ve Kuir Teorilerin Eleştirel Bakış Açısıyla Biyoarkeolojide Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet	29
Neyir KOLANKAYA-BOSTANCI	
Paleolitik Çağ Mezarlarında Sosyal Kimlik Arayışı	55
Çiler ÇİLİNGİROĞLU	
Güneydoğu Anadolu Çanak Çömleksiz Neolitik Döneminde Sosyal Farklılaşma: Alternatif Bir Yorum	81
Cédric BODET	
Twin Steles, Isomorphic Symbolism and the Neolithic Dualist Identity	99
Melis UZDURUM	
Kimliklerini ‘İnşa’ Edenler: Tarihöncesi (kerpiç) Mimariye Sosyo-teknolojik Yaklaşımlar, Anadolu ve Levant	123
Selin GÜR	
Mekan Analizleri Yoluyla Kimlik Olgusunun İncelenmesi	143
Sidar GÜNDÜZALP	
Teknolojinin Ardındaki Beden: MÖ 7. Binyılda Yukarı Mezopotamya’da Çanak Çömlek Yapımında Bedenin Kullanımı	157
Tevhide ÖZESER	
Mezar Tipi ve Mezar Eşyası Üzerinden Orta Karadeniz Bölgesi MÖ 3. Binyıl Toplum Yapısına Bir Bakış	179
Özlem EKİNBAŞ CAN	
MÖ 3. Binyıldan Günümüze Orta Fırat Havzasında Oda Mezar Uygulamalarında Devamlılık ve Değişim: Bozova Örneği	193
Medya KARAKAYA	
Geç Hitit Gurgum Krallığında Kimlik ve Yansımaları	205
Kenan EREN	
Kutsal Nesneler - Pratik Nedenler: Kamusal Mekan Olarak İonia Kutsal Alanları	225

Tuna ŞARE AĞTÜRK	
Kimliğini Giyinmek, Kimliğine Soymak: Antik Görsel Tasvirlerde Kıyafetin Söyledikleri Söylemedikleri	239
Sevil ÇONKA	
Between Myth and Architecture: An Approach to Re-identifying Karyatids Using Aristotle's Theory of Causality	251
H. Arda BÜLBÜL	
İffetli Erkekler, Mütevazı Hizmetkârlar ve Kimliklendirilmiş Kadınlar: "Pudicitia" Terminolojisine Eleştirel bir Bakış	269
Nisan LORDOĞLU	
Re-Identifying Emperor's Image: The Changing Identity of the Late Antique Emperors	279
Ali ÖZKAN	
Geç Antik Dönem'de Ephesos ve Hinterlandında Kentleşmeyi Etkileyen Unsurlar: İmar Politikaları, Kilise ve Elitler	299
Néhémie STRUPLER	
Anıt Olmak: Karabel Kabartması'nın Yüzleri	323
Yılmaz YENİLER	
Consulting Critical Discourse Analysis: Toward a Self-Reflexive Gender Archaeology in Turkey	345
Ece SEZGİN	
Arkeolog Kimliğinin Türkiye Sinemasındaki Temsili	363

Arkeolojide Kimlikler: Geçmiş Toplamları, Bireyleri, Sesleri “Tanımaya” Başlamak

Bundan 32 yıl önce, 1991 yılında, Ruth Tringham “*Households with Faces: The Challenge of Gender in Prehistoric Architectural Remains*” adlı makalesinde, arkeologların yaşam biçimlerini araştırdığı toplumları meydana getiren bireyleri “yüzü olmayan şeyler—*faceless blobs*” olarak gördüğünü söyler (Tringham, 1991, s.97). Aradan geçen yıllar içerisinde, arkeolojinin bu konuda hayli uzun bir yol kat ettiğini söylemek mümkün. Geçmiş maddi kültür kalıntıları üzerinden araştıran bir bilim dalı olarak arkeoloji, artık maddi kültürü betimlemenin ötesine geçmeyi ve geçmişin aktörleri olan bireyleri “kimliklendirmek” için çeşitli yaklaşımlar ve yöntemler geliştirmeyi başardı.

Dünyada arkeolojinin diğer sosyal bilimlerden de beslenerek antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi disiplinlerin de odağında olan kimlik çalışmalarıyla kuramsal bir ilişki kurmasını sağlayan en önemli girişimlerden Teorik Arkeoloji Grubu (TAG), Türkiye’de kuramsal arkeolojinin gelişimi için de en önemli buluşma ve tartışma platformlarından biri haline geldi. TAG Türkiye’nin 2013’te Ege Üniversitesi’nde (İzmir) gerçekleştirilen ve Çiler Çilingiroğlu, Fahri Dikkaya, Ahmet Uhri, Elif Koparal, Pınar Özgüner ve Suna Çağatay tarafından düzenlenen ilk toplantısı, Türkiye’de arkeolojinin politika, ideoloji, tarih ile ilişkisini ve bu bağlamda Türkiye arkeolojisinin kimliğini masaya yatırmıştı (Çilingiroğlu & Özgüner, 2015). 2015 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nde (İstanbul) gerçekleştirilen ve Güneş Duru, Elif Koparal ve Kenan Eren tarafından düzenlenen TAG Türkiye ikinci toplantısında ise bireylerin ve toplumların şeylerle olan dolanıklık ilişkisi tartışılmıştı (Duru, Eren & Koparal, 2017).

Altı yıl sonra 2021 yılında gerçekleştirdiğimiz TAG Türkiye üçüncü toplantısında, geçmişte ve günümüzde bireylerin ve toplumların kimliklerini, kimlik çalışmalarında arkeolojik yaklaşım ve yöntemleri tartıştık. Dört genç kadın arkeolog olarak TAG Türkiye’ye yeniden hayat vermek amacıyla başlattığımız bu girişimde Çiler Çilingiroğlu, Güneş Duru, Elif Koparal ve Kenan Eren’in desteklerini burada anmak isteriz. Melis Uzdurum, Sera Yelözer, Ece Sezgin ve Dilara Nil Çolak’ın organizasyonu ve toplam 52 konuşmacının katılımıyla gerçekleşen

toplantı, 10 oturumda gerçekleştirildi. Dört gün süren toplantının dinleyici sayısı 300'ü aşarak Türkiye'de kuramsal arkeolojiye dair ilginin aslında ne kadar büyük olduğunu gösterdi bize. Toplantıda toplumsal cinsiyet/cinsiyet, cinsellik, yaş ve çocukluk, sınıf, statü, hiyerarşi ve güç, etnik, toplumsal ve bölgesel kimlikler gibi farklı düzlemlerde kimliklerin nasıl tanımlanabileceğine dair kavramsal ve metodolojik çalışmalar; ölüm ritüelleri ve kimliklerin bu ritüellerde nasıl somutlandığına dair araştırmalar; kimlik-maddi kültür ilişkisi; bireylik ve sosyal farklılaşma gibi temalar tartışıldı. Türkiye'den ve dünyanın pek çok farklı ülkesinden 50'den fazla konuşmacı birbirinden özgün bildirileri ile bu tartışmalara yön verdi. Toplantıya katılan tüm konuşmacı ve dinleyicilere teşekkürlerimizi sunarız.

Bizi kırmayarak toplantının açılış konuşmasını yapan Rosemary Joyce (UC Berkeley) teşekkür etmek istediğimiz isimler arasında. Cinsiyet, güç ve maddi kültür arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışmalarla bilinen Joyce ile açılış konuşmasında toplumsal cinsiyet arkeolojisinin feminist teori ve kuir teoriyle ilişkisini tarihsel gelişimi içinde ele aldık, arkeolojik bağlamlarda toplumsal cinsiyet, cinsiyet ve cinsellik kavramlarının maddesel kültüre nasıl yansıdığını tartıştık. Yarattığı bu derinlikli tartışma ortamı için kendisine teşekkür ederiz.

Üçüncüsü gerçekleştirilen TAG-Türkiye toplantısı Covid-19 salgını nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Bunun için gerekli altyapıyı sağlayan Güneş Duru, Fatih İşbecer ve Commencis ekibine çok teşekkürler.

Arkeoloji ve Kimlikler

Çok boyutlu bir kavram olarak kimlik, bireylerin ve toplumların içinde yaşadıkları dünyada kendilerini nasıl tanımladıklarını ifade eder. Kimlikler; bireylerin tecrübeleri, rolleri ve yaşam biçimleriyle karşılıklı bir ilişki içerisinde belirlenir, değişir ve dönüşür. İçinde yaşadığımız toplumda kimliklerimiz; sınıfımız, ırkımız, yaşımız, cinsiyetimiz, cinsel yönelimimiz, ailemiz, sosyo-kültürel çevremiz, inançlarımız ve mesleğimiz gibi farklı dinamiklerin kesişimiyle inşa olur (Crenshaw, 1989). Bu kesişim içerisinde her bireyin farklı kimlik kategorilerini tecrübe edişi çeşitlilik sahibi ve bağlama özgüdür. Toplumların kimlikleri ise sosyo-kültürel ve ideolojik kodlar tarafından inşa edilir. Bu bağlamda kimlik, bireysel olmanın yanında, aynı zamanda toplumsal ve ideolojik bir kavramdır. Bireyi toplumsal kılan da üstlendiği, benimsediği veya reddettiği kimliklerdir. Her bireyin kendini nasıl tanımladığı, benlik algısı, beğenileri, değer yargıları ve farklı toplumsal düzlemlerdeki aidiyetleriyle ilişkili olarak kurguladığı bireysel kimliği, ideolojik olarak belirlenen toplumsal kimlik ile örtüşebilir ya da çelişebilir.

Bireysel ve toplumsal düzlemde kimliklerin benimsenmesi, tecrübe edilmesi, aktarımı ve dönüşümünde merkezi bir yer taşıyan birkaç farklı dinamikten bahsedebiliriz: yaşamda ve ölümden farklı anlamlar yüklenen, hem biyolojik süreçler içerisinde hem de kültürel pratiklerle görünümü ve biçimi değişen ve dönüşen bedenlerimiz, bedenlerimiz aracılığıyla toplumsal yaşamı deneyimleme biçimlerimiz (teknikler, teknolojik süreçler ve bunların aktarımı) ve kimliklerin somutlandığı tüm şeyleri ve yapıları çevreyi kapsayan bir kavram olarak maddi kültür (nesneler ve mekanlar). 2000'li yılların başından bu yana arkeolojik çalışmalar bireyleri, toplumları ve toplumsal ilişkileri beden aracılığıyla düşünmeye ve anlamaya başladığımızı söyler (Hamilakis vd., 2002; Joyce, 2005). Bedenin aracılığı, hareket etme

biçimlerimizi, teknik tercihlerimizi, dış görünümü ve bedensel farklılıklara yüklenen toplumsal anlamları kapsar. Son yıllarda obje odaklı ontolojilerin arkeolojiye etkisiyle birlikte, maddi kültürün kimliklerin oluşumu ve aktarımındaki yeri de vurgulanmaya başlamıştır (Olsen, 2010). Bu çerçevede Harris (2016), kimliği “bedenleri, şeyleri ve kişileri meydana getiren ilişkiler bütünü” olarak tanımlar. Arkeologlar ayrıca uzun yıllardır biyo-kültürel değişimlerin ve yaşam döngüsünün kimlikleri nasıl şekillendirip dönüştürdüğüne de dikkat çekmekte (Gilchrist, 1999) ve geçmiş toplumlarda kimlikleri eşitsizlik ve ikili karşıtlıklar üzerinden ele almak yerine çeşitliliklere ve farklılıklara odaklanarak kavramsallaştırmaktadır (Geller, 2009). Birden çok dinamiğin karmaşık bir ilişkiler ağı içerisinde biçimlendirdiği kimlikler aracılığıyla geçmiş toplumları tanıma çabası, bu kitapta yer alan yazılarda da takip edebileceğiniz türden disiplinlerarası yöntemler ve yaklaşımlar gerektirmekte. Bu yazıları okurken karşılaştığınız beden, teknoloji ve maddi kültür ise kimlikleri çözümlerken irdeleyen dinamiklerin odağında yer alıyor.

Arkeolojide kimlik çalışmalarının tarihçesine baktığımızda, sosyal bilimlerde yaşanan paradigma değişimlerinin izdüşümlerini görmekteyiz. Arkeolojinin son on yıllarda sosyal teorilerle buluşması ve bağlamsal ve mikro kazı yöntemleri ile bilimsel analizlerin gün geçtikçe gelişmesi, geçmiş toplumların kimliklerini tartışabilmek için güvenilir, bilimsel verilere ulaşmamızı sağladı. Bu kitapta okuyacağınız yazılardan Handan Üstündağ ve Başak Boz’un çalışması feminist ve kuir teorilerin biyoarkeolojik çalışmaları nasıl dönüştürdüğünü ve bu sayede geçmiş toplumlarda cinsiyet ve toplumsal cinsiyeti nasıl çözümleyebileceğimizi ortaya koyarken, Yasemin Yılmaz’ın çalışması da sosyal antropolojik yaklaşımların, arkeot anatoloji yöntemiyle birlikte ele alındığında, insan kalıntılarını yorumlarken açabileceği yeni kapıları gösterir. Bu iki çalışmayı takiben, Neyir Kolankaya-Bostancı’nın çalışması Paleolitik Çağ’da ölü gömme uygulamaları aracılığıyla sosyal kimliklerin nasıl kurgulandığını tartışır. Ölü gömme uygulamalarının kimlikler hakkında sunabileceği bilgilere odaklanan diğer iki çalışma ise Tevhide Özser ile Özlem Ekinbaş Can’a aittir. Özser’in çalışması bizi Orta Karadeniz Bölgesi’nin MÖ 3. binyılına götürür ve mezar tipleri ile mezar eşyalarının benzerlik ve farklılıklarına dayalı olarak toplumsal yapı ve kimliklerin çözümlemesini sunar. Ekinbaş Can’ın çalışması ise MÖ 3. binyıldan günümüze uzanan geniş bir zamansal aralıkta, Orta Fırat Havzasında mezar tiplerindeki devamlılık ve değişim dinamikleri üzerinden toplumsal belleğin aktarımını ele alır.

Kitapta yer alan iki çalışma, günümüzde Anadolu Neolitiği için büyük ilgi gören bir coğrafyaya, Güneydoğu Anadolu Neolitik Dönem’ine odaklanıyor. Çiler Çilingiroğlu ve Cédric Bodet’in çalışmaları, bu döneme dair ana akım yaklaşımları adeta bir yapıbozumuna uğratarak kimlik, sosyal farklılaşma ve sembolizm ilişkisini tartışmakta. Çilingiroğlu çalışmasında güncel verilere dayalı olarak Neolitik Dönem’de son toplayıcı-avcı toplulukların sosyal yapısını yeniden değerlendirmeye tabi tutarken, Bodet ise bu dönemde bölgede görülen dikilitaş sembolizminin kimlik ve sosyal yapı ile ilişkisini irdeliyor.

Takip eden üç çalışma, tarihöncesinde mekan, çevre ve teknolojinin kimliklerle ilişkisini kuramsal boyutlarıyla ve mikroarkeolojik yöntemlerle ele almaktadır. Melis Uzdurum’un çalışması, Anadolu ve Levant’ta tarihöncesinde kerpiç mimarinin toplulukların kimliklerini kurgularken taşıdığı önemi mikromorfoloji gibi mikroarkeolojik yöntemlerden ele edilen verilere dayalı olarak, sosyo-teknolojik bir yaklaşımla değerlendirir. Selin Gür’ün çalışması

kimliklerin mekan analizleri yoluyla nasıl ele alınabileceğine dair kuramsal bir çerçeve çizer. Sidar Gündüzalp Yukarı Mezopotamya'da Neolitik Dönem'de çanak çömlek yapımında beden ve teknoloji üzerine kuramsal ve analitik bir yaklaşım sunar. Mekan-kimlik ilişkisini irdeleyen bir diğer çalışma bizi birkaç binyıl sonraya ve başka bir coğrafyaya, Arkaik Dönem İonia'sına götürüyor. Bu çalışmada Kenan Eren, İonia kutsal alanlarının kamusal mekan olarak kimlik inşasındaki yerini ele alıyor. Sevil Çonka ise mekan-sembol ilişkisi bağlamında Karyatidlerin sembolik anlamlarına odaklanıyor. İkonografiden yola çıkarak beden, görünüm ve kimlik ilişkisini ele alan çalışmalardan ilki Medya Karakaya'ya ait. Karakaya, Geç Hitit Dönemi'nde Gurgum Krallığındaki kabartma ve stellerde görülen kadın, erkek ve çocuk tasvirlerinin kimlikleri nasıl propaganda ettiğini değerlendirmektedir. Propaganda, politika ve inanç ilişkisi ekseninde kimlik inşası, Geç Antik Dönem'de Ephesos ve çevresinde kilise, elitler ve imar politikaları bağlamında değişen kentsel kimliği ele alan Ali Özkan'ın çalışmasında da karşımıza çıkar. Tuna Şare Ağtürk antik görsel tasvirlerde kıyafet betimleri üzerinden bedensel görünüm ile kimlik inşası arasındaki ilişkiyi irdelerken, Arda Bülbül Klasik Dönem'de görülmeye başlayan "Pudicitia tipi" kadın betimlerine odaklanarak, bu duruşa atfedilen modern anlamları bir yapıbozumuna tabi tutar. Nisan Lordoğlu ise imparator tasvirleri bağlamında Geç Antik Dönem'de imparator kimliğinin dönüşümünü ele alır.

Elinizdeki kitap, tarihöncesinden günümüze, kimlik-arkeoloji ilişkisini çok boyutlu bir şekilde ele alan çalışmalar içeriyor. Arkeolojik vaka incelemelerinin yanı sıra, üç çalışma, günümüzde arkeolojinin geçmişi ve kendini nasıl kimliklendirdiğine odaklanmakta. Néhémie Strupler, Karabel Kabartması örneği üzerinden zaman içerisinde bir anıtın yüklendiği farklı kimlikleri çözümlemektedir. Yılmaz Yeniler, özdeşünümsel bir yaklaşımla, eleştirel söylem çözümlemesi yöntemine başvurarak, Türkiye arkeolojisinde baskın cinsiyet söylemlerinin milliyetçilik paradigmalarıyla ilişkisini irdelemektedir. Ece Sezgin ise Türkiye sinemasında 1960'lı yıllardan 2020'ye dek değişen arkeolog temsilini değerlendirdiği çalışmasında görsel medyada arkeolog kimliğinin nasıl üretildiğini ve yansıtıldığını ele alarak arkeolog kimliğinin toplumdaki yerini düşünmemizi sağlamaktadır.

Keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz bu yazılarda emeği geçen tüm hakemlere ne kadar teşekkür etsek az. Armağan Tan, Atila Türker, Berkay Dinçer, Brenna Hassett, Çağlar Özbek, Çiler Çilingiroğlu, Derya Yılmaz, Dinçer Çevik, Emre Erdan, Esen Ögüş, Gökhan Mustafaoğlu, Gül Işın, Güneş Duru, Kenan Eren, Mihriban Özbaşaran, Mustafa Tatbul, Müge Durusu-Tanrıöver, Ozan Özbudak, Özlem Çevik, Sidar Gündüzalp, Tuba Ökse ve Vedat Keleş'e hakemlik teklifimizi geri çevirmedikleri, iyileştirme önerileri ve zaman ayırdıkları için teşekkürler.

Geniş bir zamansal, coğrafi ve yaklaşımsal kapsamda geçmişte ve günümüzde arkeolojinin kimliklerle ilişkisini ele alan birbirinden değerli 20 çalışmadan oluşan bu kitabı, arkeoloji literatürüne Türkçe ağırlıklı bir kaynak olarak kazandırmaktan mutluluk duyuyoruz. Arkeoloji, ürettiği bilginin politik kullanımı bağlamında modern ulus devletlerin kimlik inşası için tartışmalı bir geçmişe sahip. Ancak dünya arkeolojisi son on yıllarda hem işçi, göçmen ve azınlık hakları hem de kadın ve LGBTİ+ hakları için verilen mücadeleler başta olmak üzere özgürlükçü ve feminist toplumsal hareketlerle iç içe geçmeye; odağını geçmişin "görmekli" ve "ihtişamlı" yaşamlarından işçilerin, köylülerin, göçmenlerin ve azınlıkların yaşamlarının araştırıldığı çalışmalara çevirerek toplumsallaşmaya başladı. Ancak gerçek şu

ki, bu kitabın basıldığı dönemin Türkiye'si için bunu söyleyebilmekten hayli uzağız. Son yıllarda Türkiye arkeolojisinde en büyük övgüyü alan araştırmaların odağında savaş, hiyerarşi ve sınıfsal farklılıklar gibi temalar yer almakta. Ancak bu yorumların—şimdilik—bilimsel veriler ile sınanmadığını görmekteyiz. Yine de, attığımız bu adımın, kadınlar ve LGBTİ+'lar başta olmak üzere hiçbir kimliğin nefret söylemlerine, ötekileştirmeye ve dışlamaya maruz kalmadığı, kimliklerin çoğulluğunu ve çeşitliliğini özgürce yaşayabildiği, ifade edebildiği, hayatta kalabildiği (!) bir Türkiye'de, geçmişine ve disiplininin tarihine eleştirel bakabilen araştırmacıların yetiştiği ve özgür bir bilimsel ortamın öncelik olduğu bir akademik dünyada üretilecek yeni kuramlara ilham olmasını dileriz.

Sera Yelözer – Melis Uzdurum – Ece Sezgin

TAG-Türkiye 2021 üçüncü toplantısında sunulan bildirilerin videolarına <https://www.youtube.com/@tag-turkey2021> adresinden ulaşabilirsiniz.

Kaynakça

- CRENSHAW, K.W. (1989). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and anti-racist politics. *University of Chicago Legal Forum*, 140, 139-167.
- ÇİLİNGİROĞLU, Ç. & ÖZGÜNER, N.P. (2015) (Ed.). *Değişen arkeoloji: 1. TAG-Türkiye toplantısı bildirileri / Changing archaeology: Proceedings of the 1st TAG-Turkey meeting*. İstanbul: Ege Yayınları.
- DURU, G., EREN, K. & KOPARAL, E. (2017) (Ed.). *Arkeolojik şeyler: TAG-Türkiye serisi, TAG-Türkiye toplantısı bildirileri 2 / Archaeological things: TAG-Turkey series, proceedings of the 2nd TAG-Turkey meeting*. İstanbul: Ege Yayınları.
- GELLER, P. (2009). Identity and difference: complicating gender in archaeology. *Annual Review of Anthropology*, 38, 65-81.
- GILCHRIST, R. (1999). *Gender and archaeology: contesting the past*. London: Routledge.
- HAMILAKIS, Y., PLUCIENNIK, M. & TARLOW, S. (2002) (Ed.). *Thinking through the body. Archaeologies of corporeality*. New York: Kluwer/Plenum.
- HARRIS, O. (2016). Becoming post-human: Identity and the ontological turn. İçinde E. Pierce, A. Russell, A. Maldonado & L. Campbell (Ed.). *Creating material worlds: the uses of identity in archaeology* (ss.17-37). Oxford: Oxbow.
- JOYCE, R. (2005). Archaeology of the body. *Annual Review of Anthropology*, 34, 139-158.
- OLSEN, B. (2010). *In defense of things: archaeology and the ontology of objects*. Plymouth: AltaMira Press.
- TRINGHAM, R. (1991). Households with faces: the challenge of gender in prehistoric architectural remains. İçinde J.M. Gero & M.W. Conkey (Ed.). *Engendering archaeology: Women and prehistory* (ss.93-131). Oxford: Wiley-Blackwell.

Yazarlar

Cédric Bodet

Cédric Bodet, Fransa ve Amerika'daki lise eğitiminin ardından Türkiye'de (Bilkent Üniversitesi) arkeoloji okumuştur. Anadolu ve Suriye'de Göbekli Tepe, Tell Aswad ve Dja'de gibi Neolitik Dönem yerleşmelerinde yürüttüğü arazi çalışmalarını IFEA İstanbul'da gerçekleştirdiği etnoarkeoloji araştırmalarıyla birleştirerek hayvancılığın ortaya çıkışını incelediği doktora çalışmasını ise Sorbonne'da tamamlamıştır. Şu anda Muğla Üniversitesi'nde ders vermekte olan yazar, halen Güneybatı Asya Neolitik toplumlarının sosyal yapılarına odaklanan araştırmalarını sürdürmektedir.

Başak Boz

Başak Boz, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde, yüksek lisans ve doktorasını Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Halen Trakya Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesidir, verdiği dersler arasında Biyoarkeoloji, İnsan ve Evrim, Kültürel Antropoloji ve Ölü Gömme Adetleri bulunmaktadır. Türkiye'de ve yurt dışında çeşitli kazı ve araştırma projelerinde yer almıştır. Araştırma ve ilgi alanları arasında insan biyoarkeolojisi, biyolojik ve kültürel evrim ve adaptasyon bulunmaktadır.

H. Arda Bülbül

Arda Bülbül, lisans ve yüksek lisans derecelerini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde almış, aynı üniversitede doktora programında eğitimine devam etmektedir. Thrakia bölgesi çalışmalarının yanı sıra kimlik/kimliksizlik, feminist ve kuir arkeoloji alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Çiler Çilingiroğlu

Çiler Çilingiroğlu doktorasını 2009'da Tübingen Üniversitesi'nde üstün başarıyla tamamlamıştır. Ege Üniversitesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. TAG-Türkiye'nin iki kurucusundan biri, Karaburun Arkeolojik Yüzey Araştırması projesinin yürütücüsü, Ege Üniversitesi Antroposen Araştırma Grubunun kurucusudur. Arkeolojik teori ve metod, Anadolu ve Ege prehistoryası, paleoiklim-insan

ilişkileri ve Neolitikleşme alanında çok sayıda yayını bulunur. Mehmet Barış Albayrak'la birlikte kalem aldığı "Yol Ayrımları: Antroposen'den Çıkış Üzerine Bir Deneme" kitabı Livera Yayınları tarafından 2022'de yayımlanmıştır. ArkeoDuvar ve Gazete Yenigün'de köşe yazarlığı yapmaktadır.

Sevil Çonka

Sevil Çonka, TED Ankara Koleji ve Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dil Bilimi Bölümü'nü bitirdikten sonra 2002 yılında Bilkent Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nde "MÖ Birinci Binde Batı Orta Anadolu'nun Eski Ekonomisine bir Bakış" isimli tezi ile yüksek lisansını tamamladı. 2018'de, İstanbul Teknik Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nden "Eski Çağ Mimarlığında Kadın Figürlü Taşıyıcılara ve Vitruvius'un Karyatid Tanımına Yeniden Bakış" isimli çalışmasıyla doktora derecesini aldı. Halen, serbest bir araştırmacı ve profesyonel bir kültür tarihi rehberi olarak çalışmaya devam etmektedir.

Özlem Ekinbaş Can

Özlem Ekinbaş Can, Harran Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden 2014 yılında mezun olduktan sonra Kocaeli Üniversitesi'nde Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Bölümü'nde yüksek lisansını tamamlamıştır. Yüksek lisansını Orta Fırat Havzası MÖ 3. binyıl ölü gömme uygulamaları ışığında kültür bölgeleri, toplum yapısı ve inanç analizi üzerine yapmıştır. Yine aynı üniversitede doktora çalışmasına halen devam etmektedir. Yukarı Dicle Havzası'nın Çanak Çömleksiz Neolitik Dönemi'ne ilişkin çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Beden, kimlik, cinsiyet, aidiyet, toplumsal örgütlenme biçimleri konuları ilgi alanları arasındadır.

Kenan Eren

Kenan Eren, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde doçent unvanıyla çalışmaktadır. İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü'nden lisans, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi ve Kuramı programından yüksek lisans diplomasını aldıktan sonra doktorasını Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Başlıca araştırma konuları Arkaik Dönem'de, özellikle de İonia bölgesinde kült faaliyetlerinin İonia coğrafyasıyla ilişkisi ve kent uzamının şekillenmesine katkılarıdır. Ayrıca Türkiye arkeolojisinin tarih yazımı geleneği ve Antik Dönem'de "geçmiş" algısı üzerine de yayınlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Sidar Gündüzalp

Sidar Gündüzalp, Ege Üniversitesi Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde yaptıktan sonra İstanbul Üniversitesi Tarihöncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda "Sumaki Höyük Verileri Işığında Yukarı Mezopotamya'da Çanak Çömlek Kullanımının Başlangıcı ve Gelişimi" başlıklı doktora tezini tamamladı. Halen tarihöncesi çanak çömlek kültürleri ve arkeolojik düşüncenin gelişimi üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Selin Gür

Selin Gür, İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü'nde lisans ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yerleşim Arkeolojisi Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Doktora çalışmalarına ise Bern Üniversitesi Yakın Doğu Arkeolojisi Bölümü'nde devam etmiştir. İlgi alanları arasında arkeolojik teori, kültür, Küçük Asya'da Yunan ve Roma kimliği yer almaktadır. Elaiussa Sebaste, Nif, Labraunda, Sirkeli Höyük kazılarında ve ODTÜ MATPUM Laboratuvarında çalışmıştır. Halen Sirkeli Höyük kazısının aktif bir üyesidir.

Medya Karakaya

Medya Karakaya, 2018 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. Lisans eğitimi sürecinde Anadolu'da çeşitli arkeolojik araştırma çalışmalarında ekip üyesi olarak yer almıştır. 2018-2019 yıllarında Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde Hititçe ve Luvice eğitimi almış, 2019 yılında Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 2021 yılında Marmara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) kapsamında araştırma asistanlığı yapmıştır. Yüksek lisans eğitimini 2022 yılında Marmara Üniversitesi Eski Çağ Tarihi Bilim Dalı'nda tamamladıktan sonra halen aynı bölümde doktora araştırmasına devam etmektedir.

Neyir Kolankaya-Bostancı

Neyir Kolankaya-Bostancı, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Prehistorya Anabilim Dalı'nda tamamladı. Yüksek lisans ve doktora eğitimini ise Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü'nde gerçekleştirdi. Aynı bölümde 1998 yılında araştırma görevlisi ve 2009 yılında yardımcı doçent oldu. 2008 yılında Liverpool Üniversitesi'nde doktora sonrası araştırmacı olarak bulundu. 2018 yılından bu yana Hacettepe Üniversitesi, Arkeoloji Bölümünde doçent olarak görev almakta olup prehistorik dönem yontmataş endüstrisi, paleolitik çağ sanatı, ölü gömme adetleri ve yaşam biçimleri ile ilgili dersler vermektedir. Ayrıca çeşitli kazı ve yüzey araştırmalarında litik uzmanı olarak görev yapmakta olup yontmataş endüstrileri, obsidiyen ticareti, paleolitik çağ sanatı ve sembolizm konularında çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.

Nisan Lordoğlu

Nisan Lordoğlu, lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde, Yüksek lisans eğitimini ise "Antik Byzantion ve Kalkhedon'un Şehircilik Açısından İncelenmesi: Kuruluşlarından Roma İmparatorluk Dönemi'ne Kadar" başlıklı tez ile aynı üniversitenin Klasik Arkeoloji kürsüsünde tamamladı. Ephesos projesinde çalışmasıyla birlikte Ephesos'un ikinci kez işlenmiş heykelleri başlığında doktora tezine başladı. 2019 yılından itibaren Hamburg Üniversitesi'nde Institut für Archäologie und Kulturgeschichte des antiken Mittelmeerraumes'da araştırma görevlisi olarak çalışmakta ve doktorasına devam etmektedir. Hamburg Üniversitesi tarafından yürütülen Miletos Kazıları projesinin asistanlığını yapmakta ve aynı enstitüde Antik Çağ heykel sanatı hakkında çeşitli dersler vermektedir.

Tevhide Özser

Tevhide Özser, 2010-2014 yılları arasında Adnan Menderes Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2017'de Kocaeli Üniversitesi Arkeoloji Anabilim Dalı Arkeoloji Bölümü yüksek lisans programına kabul edilerek, 2021'de Prof. Dr. Ayşe Tuba Ökse'nin danışmanlığında hazırladığı "Ölü Gömme Gelenekleri Işığında Orta Karadeniz Bölgesi Erken Tunç Çağı Toplum Yapısı Analizi" başlıklı yüksek lisans tezi ile mezun olmuştur. Çadır Höyük, Oymaağaç ve Kayalıpınar kazılarına katılım sağlamıştır.

Ali Özkan

Ali Özkan, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde başladığı arkeoloji eğitimine aynı bölümde doktora programında devam etmiştir. "Geç Antik Dönem'de Küçük Menderes Vadisi ve Çevresinde Kentleşme" başlıklı doktora tezi, Türk Tarih Kurumu ve Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü tarafından verilen burslar ile desteklenmiştir. Özellikle İzmir ve Batı Anadolu'nun Antik Çağ'dan Osmanlı Dönemine kent ve kırsal yerleşim dokusu, kentin kolektif hafıza ve mekanları ile ilgilenmektedir. Arkeolojinin yanı sıra fotoğraf ve belgesel çalışmaları yapmaktadır.

Ece Sezgin

Ece Sezgin, lisans eğitimini Ege Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde tamamladı. Yüksek lisansı aynı üniversitenin Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda, "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Erken Tunç Çağında Ege Dünyası" başlıklı tez ile tamamladı. Şu an Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde YÖK 100/2000 bursiyeri olarak müzecilik öncelikli alanında doktorasını yapıyor. "Türkiye Sinemasında Arkeolojinin Temsili" başlıklı doktora tez çalışmasında Türkiye yapımı filmler üzerinden toplum ve arkeoloji ilişkisini inceliyor.

Néhémie Strupler

Néhémie Strupler, Batı Asya arkeolojisi ve sayısal araştırma yöntemleri alanlarında uzmanlaşmış bir arkeologtur. Doktorasını arkeoloji alanında (Strazburg Üniversitesi, Fransa ve Münster Üniversitesi, Almanya) tamamlamıştır. İstanbul'da Alman Arkeoloji Enstitüsü ve ANAMED ile Bern'de Walter Benjamin Kolleg'de araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Ayrıca, İstanbul'daki Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nde arkeoloji bölümünün başkanlığını yapmıştır. Şu anda Freie Universität Berlin'deki Antik Dünya Bilgisi Tarihi Enstitüsü'nde araştırma görevlisidir.

Tuna Şare Ağtürk

Tuna Şare Ağtürk lisans eğitimini Bilkent Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nde burslu olarak bitirmiş, yüksek lisans ve doktorasını ise ABD Rutgers Üniversitesi'nde Sanat Tarihi, Klasik Arkeoloji ve Müzecilik alanlarında tamamlamıştır. 2013-2014 yıllarında New York Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde araştırmacı olarak bulunmuş, 2015-2018 yılları arasında TÜBİTAK'ın desteklediği Çukurbağ Arkeoloji Projesi'ni yürütmüş ve 2018 yılında ise Harvard Üniversitesi Radcliffe Gelişmiş Bilimler Enstitüsü'ne arkeoloji alanında seçilen ilk Türk akademisyen olmuştur. Prof. Şare Ağtürk, 2019 yılından beri bilimsel çalışmalarına Oxford Üniversitesi'nde, Avrupa Konseyi Marie Curie Aksiyonu tarafından

desteklenen Nikomedia Projesi'nin direktörü olarak devam etmekte olup aynı zamanda Türkiye'de Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesidir. Birçok uluslararası ödülün sahibi ve özellikle antik Batı Anadolu görsel kültüründe kıyafet-kimlik ilişkisi ve Nikomedia arkeolojisi üzerine onlarca yayının yazarı olan Prof. Şare Ağtürk'ün son kitabı "Kayıp Roma Başkenti Nikomedia'nın Renkli Rölyefleri" geçtiğimiz aylarda Koç Üniversitesi Yayınları'ndan okurlarıyla buluşmuştur.

Melis Uzdurum

Melis Uzdurum, yüksek lisans ve doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi Tarihöncesi Arkeolojisi Bölümü'nde tamamlamıştır. Lisansüstü eğitimi sırasında American Research Institute in Turkey-Machteld J. Mellink bursu ile Tübingen Üniversitesi, Jeoarkeoloji departmanında misafir araştırmacı, ardından ANAMED bursu ile Koç Üniversitesi-Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi'nde bursiyer olarak tarihöncesi kerpiç teknolojisi üzerine araştırmalar sürdürmüştür. Araştırma alanları Anadolu ve Güneybatı Asya'da Epipaleolitik ve Neolitik topluluklar, yapı malzemeleri, tarihöncesinde pişirme teknikleri, insan-materyal kültür-çevre ilişkisinin sosyal mikroarkeolojik yaklaşım ve yöntemlerle incelenmesine odaklıdır. 2006 yılından bu yana Anadolu ve Kıbrıs'taki arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarına katılmış olan Dr. Uzdurum, Almanya, İngiltere ve Türkiye'deki laboratuvarlarda jeokimya ve mikromorfoloji analizleri ve mikroskop çalışmaları sürdürmüştür. Halen devam etmekte olan Orta Anadolu ve Kıbrıs'taki arazi ve laboratuvar çalışmalarının yanı sıra Arkeoloji Bilimleri Dergisi'nde yardımcı editör olarak görev almakta ve öğretim üyesi olarak bulunduğu Ondokuz Mayıs Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde görev yapmaktadır.

Handan Üstündağ

Handan Üstündağ, lisans ve yüksek lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde, doktorasını ise Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde öğretim üyesidir. Biyoarkeoloji, kültürel antropoloji ve paleoantropoloji dersleri vermektedir. Türkiye'de çeşitli kazı projelerinde yer almıştır. Araştırma alanları insan biyoarkeolojisi ve paleopatolojidir.

Sera Yelözer

Sera Yelözer, lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü ve Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda, yüksek lisans ve doktora eğitimini ise aynı üniversitenin Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Araştırma alanları içerisinde Güneybatı Asya'da Epipaleolitik ve Neolitik Dönem, tarihöncesinde kişisel süs eşyaları, teknoloji ve kullanım izi analizleri ile materyal kültür ve kimlik ilişkisine dair teorik yaklaşımlar yer almaktadır. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde ve Kıbrıs'ta arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarında ekip üyesi olarak yer almıştır. Yanı sıra, lisansüstü eğitimi sırasında Erasmus bursu ve ardından Amerikan İlmi Araştırmalar Derneği 2018 George Hanfmann Doktora Araştırma Bursu ile Groningen Üniversitesi (Hollanda), CNRS-CEPAM (UMR 7264, Université Cote d'Azur) (Fransa) ve Edinburgh Üniversitesi'nde (Birleşik Krallık) toplumsal cinsiyet arkeolojisi, tarihöncesinde kişisel süs eşyaları ve iz analizleri üzerine çeşitli araştırmalar yürütmüştür. Bordeaux Üniversitesi'nde araştırmacı olarak çalışmakta ve Arkeoloji Bilimleri Dergisi'nde yardımcı editör olarak görev almaktadır.

Yılmaz Yeniler

Yılmaz Yeniler, Brown Üniversitesi arkeoloji enstitüsünde doktora öğrencisidir. 2018 yılında Koç Üniversitesi'nde Tarih ve Arkeoloji ve Sanat Tarihi bölümlerinden çift anadal derecesiyle mezun oldu. Aynı üniversitede Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları sertifika programını tamamladı. 2021 yılında Türkiye arkeolojisinde toplumsal cinsiyetle ilişkili akademik yayınların eleştirel bir söylem analizini gerçekleştirdiği teziyle Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü'nden yüksek lisans derecesini aldı. Açıana Höyük ve Tarsus-Gözlükule kazılarında da görev alan Yeniler, Antik Yakındoğu tarihinin yanı sıra cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve cinselliğin arkeolojide ele alınış biçimleri hakkında araştırmalarını sürdürmektedir.

Yasemin Yılmaz

Yasemin Yılmaz, İstanbul Vefa Lisesi'ni bitirdikten sonra, Hacettepe Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nde başladığı lisans eğitimini, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bölümü'nde, yüksek lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prehistorya alanında ve Bordeaux 1 Üniversitesi İnsan ve Çevre Bilimleri Doktora Okulu'nda Biyolojik Antropoloji alanında çift doktora yapmıştır. Geçmişte yaşamış toplumların ölümü anlamlandırma biçimlerini anlamaya ilgi duymuş, Fransız bilim insanlarının geliştirdiği Arkeot anatoloji yönteminin Anadolu arkeolojisinde uygulanması konusunda uzmanlaşmıştır.